EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.2.23.
SWD(2022) 43 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról

{COM(2022) 71 final} - {SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} -
{SWD(2022) 39 final} - {SWD(2022) 42 final}

Vezetői összefoglaló

A fenntartható vállalatirányításról szóló irányelvre vonatkozó javaslat hatásvizsgálata

A. A fellépés szükségessége

Mi a probléma lényege, és miért jelent problémát uniós szinten?

A fő kezelendő probléma szerint **meg kell erősíteni a vállalatirányítás és a vállalatirányítási rendszerek fenntarthatóságát**; ennek két dimenziója van: 1. **az érdekelt felek érdekei és az érdekelt felekkel kapcsolatos, a vállalatot érintő (fenntarthatósági) kockázatok nem kapnak kellő figyelmet** a vállalati kockázatkezelési rendszerekben és a kapcsolódó döntések során; 2. a vállalatok **nem enyhítik kellő mértékben a káros emberi jogi és környezeti hatásaikat**, és nem rendelkeznek megfelelő irányítással, irányítási rendszerekkel és intézkedésekkel a káros hatásaik mérséklésére. A problémák **kiváltó okai** között a **piaci hiányosságok** – így például az, hogy a vállalatok és az igazgatók a rövid távú célokat helyezik előtérbe –, valamint az eltérő és nem egyértelmű nemzeti szabályokból (ideértve a kidolgozás alatt álló szabályokat is) és a nem hatékony, önkéntes alapon működő keretrendszerekből eredő **szabályozási hiányosságok** említhetők. A probléma **uniós léptékű**, mivel a vállalatok és a befektetők határokon átnyúlóan működnek, az ellátási láncok transznacionálisak, az azonosított piaci hiányosságok pedig rendszerszintűek. A probléma **idővel várhatóan súlyosbodni fog**: a kockázatok azonosítása és a tudatosság várhatóan javulni fog, a változás azonban valószínűleg nem lesz kellően gyors, egyenletes, rendszerszintű és széles körű.

Mit kellene elérni?

Az **általános célkitűzés** az, hogy a fenntartható gazdaságra való átállás elősegítése érdekében hatékonyabban kiaknázzuk az egységes piacban rejlő lehetőségeket, valamint hogy előmozdítsuk a fenntartható értékteremtést, és hosszú távon javítsuk az uniós vállalatok teljesítményét és rezilienciáját. Az **egyedi célkitűzések** a következők: tisztázni kell, hogy az igazgatóknak milyen elvárásoknak kell megfelelniük ahhoz, hogy eleget tegyenek a vállalat érdekében történő eljárással kapcsolatos kötelezettségüknek; elő kell segíteni a fenntarthatósági kockázatok és hatások vállalati kockázatkezelésbe való integrálását; növelni kell a kedvezőtlen hatások azonosításával, megelőzésével és enyhítésével kapcsolatos elszámoltathatóságot, az értékláncokban is; javítani kell a jogorvoslathoz való hozzáférést; javítani kell a vállalatirányítási gyakorlatokat annak érdekében, hogy a fenntarthatóság hatékonyabban integrálásra kerüljön az igazgatók és a vállalatok döntéshozatalába.

Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés (szubszidiaritás)?

A probléma uniós/globális dimenziója miatt a tagállamok egyéni fellépése **nem valósítaná meg kielégítően a célkitűzéseket**. Az uniós szabályoknak nagyobb esélyük van arra, hogy enyhítsék a vállalatokra nehezedő rövid távú nyomást. Az új uniós szabályok a meglévő uniós vállalatirányítási keretre épülnének. Az uniós beavatkozással biztosítható az EU határozott globális fellépése.

B. Megoldások

Milyen alternatívák kínálkoznak a célok elérésére? Van-e előnyben részesített alternatíva? Amennyiben nincs, miért nincs?

Elsősorban a vállalati átvilágítási kötelezettség és az igazgatók kötelezettségei tekintetében került sor az alternatívák mérlegelésére. A nem szabályozási jellegű lehetőségeket elvetették, mivel azok nem bizonyultak hatékonynak és eredményesnek. Az átvilágítással kapcsolatban néhány szabályozási lehetőséget is elvetettek (például azt, hogy a kötelezettségek vagy a felelősség az értéklánc első szintjére korlátozódjon), mert azok nem voltak hatékonyak. A megtartott lehetőségek az általános megközelítés (ágazati – horizontális) és a személyi hatály tekintetében eltérőek. A **javaslat az előnyben részesített, egymást kiegészítő alternatívák csomagját tartalmazza.** Ami a **vállalati átvilágítást** illeti, a nagyobb korlátolt felelősségű tőkeegyesítő társaságok esetében horizontális átvilágítási kötelezettség bevezetésére

kerülne sor (melyet a munkavállalók létszámára és az árbevételre vonatkozó két lehetséges alternatív feltételrendszer alapján határoznának meg), továbbá egy olyan egyszerűsített rendszer is létrejönne, amely a középvállalkozások és a közepes piaci tőkeértékű korlátolt felelősségű tőkeegyesítő vállalatok szempontjából kiemelt jelentőségű kérdéseket helyezné a középpontba azokban az ágazatokban, amelyekben nagyobb valószínűséggel jelentkeznek káros környezeti és emberi jogi hatások (nagy hatású ágazatok). Ezt a polgári jogi felelősségre és a közigazgatási végrehajtásra vonatkozó harmonizált uniós szabályok támogatnák. A rendszerbe EU-ban jelentős forgalmat bonyolító harmadik országbeli vállalatok is bevonásra kerülnek. **Az igazgatók kötelezettségei** tekintetében az előnyben részesített alternatíva valamennyi korlátolt felelősségű tőkeegyesítő társaságra vonatkozóan harmonizált módon (a nemzeti társasági jogban szabályozva) pontosítaná az igazgatók azon általános kötelezettségét, hogy a vállalat érdekeit szem előtt tartva járjanak el. Ennek alapját a nagyvállalatok esetében néhány egyedi igazgatói kötelezettség jelentené (például a kockázatkezeléssel vagy az érdekelt felek bevonásával kapcsolatban), a nagy hatású középvállalkozások és a tőzsdén jegyzett kkv-k esetében pedig fokozatosan vezetnék be. A vállalati átvilágítási kötelezettséghez kapcsolódó igazgatói kötelezettségek ugyanarra a vállalatra vonatkoznak, mint az említett kötelezettség. Az 1 000 főnél több alkalmazottat foglalkoztató nagyvállalatokra további egyedi igazgatói kötelezettségek vonatkoznának a tudományosan megalapozott célkitűzéseket tartalmazó stratégiák meghatározásával kapcsolatban. Ezt kiegészítené egy olyan általános rendelkezés, amely szerint a **javadalmazásnak** lehetőleg elő kell segítenie az új szabályoknak való megfelelést, azonban azt semmilyen esetben nem akadályozhatja.

Mi az egyes érdekelt felek álláspontja? Ki melyik alternatívát támogatja?

A konzultációs tevékenységekből, különösen a nyilvános konzultáció során beérkezett közel félmillió válaszból az derült ki, hogy az uniós fellépés és a javasolt intézkedések többsége általánosságban támogatást élvez. Az **igazgatók kötelezettségeivel** kapcsolatban a legtöbb válaszadó az érdekelt felek valamennyi csoportjában elismerte, hogy a vállalatoknak és az igazgatóknak a vállalati döntések során figyelembe kell venniük az érdekelt felek érdekeit, különösen a fenntarthatóság vállalati stratégiába való integrálásával kapcsolatban; ezt leginkább a nem kormányzati szervezetek támogatták, őket pedig egyes vállalatok és a vállalkozói szövetségek követték. Utóbbiak aggodalmukat fejezték ki a mérhető célok meghatározásával és az érdekelt felek érdekei közötti egyensúly megteremtésével kapcsolatban. A **vállalati átvilágítással** kapcsolatban a túlnyomó többség az érdekeltek valamennyi csoportjában megerősítette, hogy olyan horizontális uniós jogi keretre van szükség, amely biztosítja a harmonizációt, az egyenlő versenyfeltételeket és a jogbiztonságot. Az átvilágítási kötelezettség tartalmát illetően általános támogatottságot élvez annak ambiciózus megközelítése, az előnyben részesített alternatívával összhangban. A kkv-k terheinek csökkentését illetően a válaszadók az olyan intézkedéseket tekintették hatékonynak, mint az eszköztárak, a nemzeti információs szolgálatok, a kapacitásépítés támogatása – a finanszírozást is beleértve – és a nem kötelező erejű iránymutatások. Úgy tűnik, hogy a válaszadók elismerték a **javadalmazás** kiegészítő jellegét, a válaszok azonban némileg korlátozottak voltak ebben a tekintetben.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb alternatívák) előnyei?

Az előnyben részesített alternatívák csomagja lehetővé tenné a **vállalatok** számára, hogy különböző tényezők mentén – például a hatékonyabb kockázatkezelés, a jobb működési hatékonyság, a költségmegtakarítások, a nagyobb reziliencia és több innováció révén – javítsák a pénzügyi teljesítményüket. Nem minden előny fog azonnal jelentkezni – lehetséges, hogy néhány csak közép- és hosszú távon válik majd nyilvánvalóvá –, és a fellépés hatálya alá tartozó vállalatok nem egyformán fogják megtapasztalni a szóban forgó előnyöket. **Az emberi jogok** – köztük a munkavállalói jogok – **és a környezet** tekintetében pozitív **hatások** várhatók, azokban a harmadik országokban is, amelyekben az ellátási láncok találhatók. Az előnyben részesített csomag hatékonyan szolgálná ezen előnyök elérését.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen

költségekkel járnak a főbb alternatívák)?

A vállalatok jogszabályi megfelelési költségei az átvilágítási folyamatok és eljárások kialakításának és működtetésének a költségeiből, valamint az átállási költségekből, azaz a vállalat saját műveleteinek és értékláncainak a kedvezőtlen hatások mérséklése érdekében történő megváltoztatásához szükséges kiadásokból és beruházásokból állnak. A nyilvános jelentéstétel többletköltségeivel csak a nagy hatású, tőzsdén nem jegyzett középvállalkozásoknak kell számolniuk, mivel rájuk nem terjed ki a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvre vonatkozó bizottsági javaslat hatálya. Az érintett vállalatok számát figyelembe véve a megfelelés közvetlen költségei mintegy 500–680 millió EUR egyszeri költségre, valamint 1,72–2,37 milliárd EUR rendszeres (éves) költségre tehetők (attól függően, hogy a munkavállalói létszám/árbevétel tekintetében milyen feltételek kerülnek kiválasztásra a teljes körű átvilágítási szabályok hatálya alá tartozó nagyvállalatok meghatározásához). A kezdeményezés hatálya alá nem tartozó egyes vállalatoknál (leányvállalatoknál, értéklánc-partnereknél) – a magasabb szintekről továbbgyűrűző – közvetett költségek jelentkeznének. Az igazgatói kötelezettségek 445 millió EUR egyszeri költséggel járnak, a javadalmazással kapcsolatos költséghatás pedig elenyésző.

Milyen hatást gyakorol a fellépés a kkv-kra és a versenyképességre?

Az előnyben részesített csomag szerint a kis- és mikrovállalkozások nem tartoznak az átvilágítási intézkedések hatálya alá; a középvállalkozások és a közepes piaci tőkeértékű vállalatok csak akkor tartoznak a hatálya alá, ha különösen nagy hatású gazdasági ágazatokban működnek – esetükben a kötelezettségek célzottabbak lennének, valamint fokozatosan kerülne sor a bevezetésükre. A fent említettek szerint az értékláncok részét képező valamennyi vállalat tekintetében közvetett hatás várható; az előnyben részesített csomag ezért olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek megakadályozzák, hogy a megfeleléssel kapcsolatos terhek a kkv-k formájában működő értéklánc-partnerekre háruljanak, és emellett további támogatási intézkedések is segítenek majd a kkv-k költségeinek minimalizálásában. Az előnyben részesített alternatíva összességében várhatóan javítani fogja a vállalatok rezilienciáját és hosszú távú teljesítményét (lásd az „Előnyök” című részt) – különösen közép- és hosszú távon –, és hasonló előnyökkel jár majd a gazdaság szintjén is. Mivel a költséghatás a vállalatok bevételéhez képest viszonylag alacsony, az uniós vállalatok világpiaci versenyképességét illetően nem várható jelentős negatív torzulás, és a versenyképességre gyakorolt közép- és hosszú távú hatások várhatóan pozitívak lesznek.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

Az előnyben részesített alternatíva szerint a közigazgatás teljes felügyeleti költsége minden tagállamban 0,13 millió EUR egyszeri költséget és 7,86–11,2 millió EUR rendszeres éves költséget jelentene (attól függően, hogy a munkavállalói létszám/árbevétel tekintetében milyen feltételek kerülnek kiválasztásra a teljes körű átvilágítási szabályok hatálya alá tartozó nagyvállalatok meghatározásához). Ezek a számítások az átvilágítással kapcsolatos megfelelés tekintetében elvégzendő kockázatalapú felügyeleti felülvizsgálatra vonatkoznak. Az igazgatók kötelezettségei és javadalmazása tekintetében nem várhatóak további felügyeleti költségek. Ezenkívül a peres eljárásokkal kapcsolatban a tagállamoknak korlátozott mértékben további végrehajtási költségei is felmerülhetnek.

Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

Az értékláncok miatt a fellépés globális dimenzióval rendelkezik, ezért harmadik országok vállalataira és gazdaságaira is hatással lesz. Az emberi jogok és a környezet, valamint a helyi közösségek tekintetében pozitív hatások várhatók az érdekelt felek tudatosságának növelése, a fenntarthatósággal kapcsolatos gyakorlatok javítása, a nemzetközi szabványok fejlődő országokban történő fokozottabb elfogadása, az áldozatok jogorvoslathoz való hatékonyabb hozzáférése és a fenntartható beruházások révén. A következő negatív hatások jelentkezhetnek: a harmadik országbeli vállalatoknál megfelelési költségek merülhetnek fel, ezt követően pedig a termelők az érintett harmadik országokból ellenőrizetlen termékpiacokra költözhetnek; annak kockázata, hogy a vállalatok kevésbé kockázatos beszállítókra váltanak. Ismertetünk

néhány kockázatcsökkentő intézkedést.
Arányosság?
A javasolt intézkedések nem lépik túl a kiváltó okok kezeléséhez és a kezdeményezés célkitűzéseinek az eléréséhez szükséges mértéket. A megfelelési költségekből eredően a vállalatokra nehezedő terheket az adott vállalat méretéhez és a rendelkezésére álló erőforrásokhoz, valamint a kockázati profilhoz igazították (lásd még a kkv-kra gyakorolt, fent ismertetett hatásokat).
D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?
Az átültetést követő 5 év elteltével, figyelembe véve a szabályok alkalmazásához és az adatgyűjtéshez szükséges időt.